

فرا تحلیل هویت‌پژوهی در ایران (با عطف نظر به مقالات علمی - پژوهشی یک دهه گذشته (۱۳۹۱-۱۳۸۱))

* مهدی ابراهیمی

E-mail: mehdi16359@gmail.com

** سیدمحمدغفار نیکنام‌راد

E-mail: mgnikrad@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۰/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۲/۲۵

چکیده

این مقاله، فراتحلیلی بر مطالعات حوزه هویت در ایران در یک دهه گذشته است. پرسش اصلی مقاله این است که هویت‌پژوهی در ایران، ناظر به چه مسائلی است؟ بدین ترتیب، هدف اصلی از انجام این فراتحلیل، بررسی پیشینه پژوهشی مقوله هویت به منظور شناخت اشتراکات و افتراقات مطالعات حوزه هویت در کشور و دستیابی به نتایج کلی و کاربردی و بینش‌ها و نگرش‌های تازه به هویت و هویت‌پژوهی است. جامعه آماری این تحقیق، ۵۰ پژوهش (مقاله علمی - پژوهشی) با موضوع هویت در کشور در دهه اخیر (۱۳۹۱-۱۳۸۱) است. مهم‌ترین متغیرهای بررسی شده در این تحقیق عبارت‌اند از: حوزه مطالعاتی یا قلمرو رشته‌ای مقالات، رویکردهای نظری مقالات، قلمرو یا میدان مطالعه پژوهش‌ها، نوع پژوهش‌ها، روش‌شناسی پژوهش‌ها، مؤلفه‌های هویت ملی و دینی که در مقالات به آنها توجه شده است، پرسش‌ها و نیز فرضیه‌ها و متغیرهای اصلی طرح شده در مقالات، تکنیک‌های جمع‌آوری اطلاعات، روش‌های نمونه‌گیری، تکنیک‌های تحلیل داده‌ها، واحد تحلیل، جامعه آماری یا گروه‌های هدف، و یافته‌های مقالات. برخی از یافته‌های مهم این تحقیق عبارت‌اند از: عدم توافق در باب چیستی مؤلفه‌های هویت ملی در کشور، گستردگی وجه ملی هویت‌پژوهی در کشور نسبت به وجه دینی آن، خصلت توصیفی - تحلیلی (کیفی) پیشینه پژوهش‌ها، تمرکز بر افراد (گروه‌ها) و ساخته‌های آنها به‌عنوان واحد تحلیل، ترجیح روش اسنادی (کتابخانه‌ای) به سایر روش‌ها، ضعف مسأله‌مندی و زمان‌مندی، نامشخص بودن جامعه آماری یا گروه‌های هدف به همراه ضعف نمونه‌گیری در شمار قابل‌توجهی از پژوهش‌ها، جنبه نظری محدود و وجه کمی نابسندگی بسیاری از پژوهش‌های حوزه هویت در کشور.

کلید واژه‌ها: فراتحلیل، هویت، هویت ملی، هویت دینی، هویت‌پژوهی، ایران.

* کارشناسی‌ارشد توسعه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، نویسنده مسئول

** دانشجوی کارشناسی‌ارشد روابط بین‌الملل، دانشگاه امام خمینی قزوین